

ROKASGRĀMATA ENERGOIEGULDĪJUMU FINANSĒŠANA

IZDOTS

Izdevējs – *EFFECT4buildings* projekts 2020.
gada septembris

PROJEKTA TĪMEKĻA VIETNE

www.effect4buildings.se/

PARTNERU RADĪTS TEKSTS

- Dālarnas (*Dalarna*) pašvaldība (Zviedrija)
- Lapēnrantas (*Lappeenranta*) reģiona vides aizsardzības birojs (Somija)
- Vidzemes plānošanas reģions (Latvija)
- NVO *Gate 21* (Dānija)
- Tallinas zinātnes parks *Tehnopol* (Igaunija)
- Nekustamo īpašumu aģentūra (Igaunija)
- Dālarnas Ilgtspējīgas būvniecības klasteris (Zviedrija)
- Malopolskas (*Małopolska*) reģiona pašvaldību un pilsētu asociācija (Polija)
- Iekšzemes apgabala padome (Norvēģija)

IZKĀRTOJUMS UN ATTĒLI:

Gate 21 un *Shutterstock*

EFFECT4buildings

Interreg Baltijas jūras reģiona programmas 2014.-2020. gadam projekts *EFFECT4buildings* sniedz ēku īpašniekiem un apsaimniekotājiem finanšu rīku un instrumentu rokasgrāmatu, kas veidota, pārbaudīta un uzlabota konkrētos piemēros projekta partneru valstīs. Šie instrumenti var uzlabot rentabilitāti, atvieglot finansējuma piesaisti un samazināt riskus, ko rada ieguldījumi ēku energoefektivitātē.

Galvenā mērķa grupa ir ēku pārvaldnieki, kas atbild par publisko vai privāto ēku portfeli.

Šie deviņi rīki ir:

- Lēmumu pieņemēju pārliecināšana
- Finanšu aprēķini
- Investīciju sasaistīšana
- Finansējums
- Energoefektivitātes līgums
- Daudzpakalpojumu līgums
- Zaļās nomas līgums
- Enerģijas patēriņš un ražošana

Projekts *EFFECT4buildings* tika īstenots no 2017. līdz 2020. gadam ar *Interreg* Baltijas jūras reģiona programmas 2014.–2020. gadam atbalstu. Projektā piedalījās septiņas partnervalstis – Dānija, Igaunija, Somija, Latvija, Norvēģija, Polija un Zviedrija.

Šis projekts bija arī daļa no ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam (turpmāk tekstā – EUSBSR) īstenošanas, enerģētikas jomas un horizontālās prioritātes "Ilgtspējīga attīstība" paraugprojekts (flagship). Paraugprojekti īpaši labi parāda EUSBSR progresu un kalpo kā izmēģinājuma piemēri vēlamajām izmaiņām. .

Pilna finanšu rīku rokasgrāmata ir atrodama projekta tīmekļa vietnē: www.effect4buildings.se

FINANSĒJUMS

Energoieguldījumu finansēšanas rīks attiecas uz mērķa grupas zināšanu paplašināšanu par esošajiem ar energoefektivitāti saistītiem finansēšanas avotiem un mehānismiem, izņemot publiskā finansējuma avotus.

Šis rīks arī palīdz projekta partneriem dalīties zināšanās un pieredzē par esošajiem finansēšanas mehānismiem savās valstīs, kas viņiem var palīdzēt stimulēt un pielāgot līdzīgus risinājumus savās valstīs. Tas var arī atvieglot finansēšanas avotu atrašanu, lai finansētu gan publiskos, gan privātos energoefektivitātes ieguldījumus projekta partnervalstīs.

Apskatīsim problēmu...

Ierobežotās finansēšanas iespējas no pašu līdzekļiem bieži kavē energoefektivitātes ieguldījumus pašvaldību ēkās. Aptauja, kas tika veikta starp publisko ēku pārvaldniekiem, parādīja, ka viņu zināšanas galvenokārt attiecas tikai uz esošajām publiskā finansējuma shēmām, taču arī viņi ir ieinteresēti tās paplašināt. Katrā projekta valstī ir līderi, kuri uzlabo ieguldījumu finansēšanas shēmas energoefektivitātē un var iedvesmot citus.

Ieguldījumi energoefektivitātē valsts sektorā var būt balstīti uz:

- tradicionālo valsts investīciju finansēšanas formulu, t. i., budžeta līdzekļi; un
- finansēšanu no ārējiem fondiem: subsīdijas un dotācijas, aizdevumi un kredīti, kā arī citi līdzekļi (piemēram, obligācijas, valsts un privātā partnerība un noma).

Vietējās pašvaldības parasti plāno tādas investīcijas, kurām finansējumu ir visvieglāk iegūt un kuras ir vēlamākās, raugoties no sociālā viedokļa (piemēram, iedzīvotāju labklājības uzlabošana), piemēram, ēku termomodernizācija un atjaunojamā enerģija.

Polijas un Baltijas valstu pašvaldībām, kas vēlas ievērot ilgtspējīgas attīstības principus, būs jāsakaras ar nozīmīgiem izaicinājumiem, piemēram, neatmaksājamu dotāciju pieejamības samazināšanos pēc 2020. gada. Būs nepieciešama ne tikai pašvaldību aktīva iesaistīšanās, bet arī citu institūciju atbalsts, kas tām var palīdzēt piedalīties dialogā un zinātnības, pārbaudītu tehnoloģiju un labas prakses apmaiņā ar citām pašvaldībām.

Risinājums

Mēs esam sagatavojuši rokasgrāmatu, kurā sistemātiski izklāstītas visas publisko ēku pārvaldītāju finansēšanas iespējas. Tā dod mērķa grupai labu pārskatu par finansēšanas avotiem, atvieglojot to atrašanu.

Prezentētais plašais finansēšanas iespēju katalogs par ieguldījumiem energoefektivitātē palīdzēs pārliecināt lēmumu pieņēmējus energoefektivitātes projektu vadības posmā. Lietojot to investoru pieredzi, kas jau ir izmantojuši jaunus finansēšanas avotus, var iedvesmot organizācijas izmēģināt iepriekš neizmantotas finansēšanas stratēģijas.

Ēkas var būt gan publiskas, gan privātas, un tās var izmantot sabiedriskām vai privātām vajadzībām. Analizējot un kartējot finansējuma iespējas šajā projektā, galvenā uzmanība ir pievērsta finansējumam valsts īpašumā esošām ēkām neatkarīgi no to izmantošanas veida, tādējādi tajā ietilpa administratīvās ēkas, citas privātas iestādes un dažas dzīvojamās ēkas.

Šajā tabulā ir apkopoti finansēšanas avotu veidi:

Finansēšanas avotu veids:	Apraksts	Piemēri
Publisks	Pieejamo publiskā finansējuma avotu un investīciju projektu energoefektivitātes jomā finansēšanas mehānismu analīze valsts īpašumā esošajās ēkās.	ES finansējums, valsts finansējums, Valsts kasei piederošo banku finansējums, cits publisks finansējums.
Privāts	Pieejamo privāto finansēšanas avotu un mehānismu analīze investīciju projektu finansēšanai energoefektivitātes jomā valsts īpašumā esošās ēkās atsevišķās projekta valstīs.	Uzņēmējdarbības vienību privātie resursi, ieskaitot tos, kas piedalās ESCO projektos; komercbanku piedāvājumi, kas paredzēti tikai šādiem uzņēmumiem.
Jaukts	Pieejamo jaukto (publisko un privāto) finansēšanas avotu un mehānismu analīze investīciju projektu finansēšanai energoefektivitātes jomā valsts īpašumā esošajās ēkās.	

Publiskā finansējuma avoti

Valsts finansējuma dokumenti projekta partneriem parāda kartētās finansēšanas iespējas no publiskā finansējuma avotiem. Kartēšana parāda, ka visizplatītākais finansēšanas avots ir pašvaldību finanšu institūciju aizdevums, parastu investīciju aizdevums vai arī īpašs vides/energoefektivitātes aizdevums (piemēram, *Kommunekredit* Dānijā, *Kommuninvest* Zviedrijā un *Kommunalbanken* Norvēģijā).

Neatmaksājamās dotācijas un atbalsts ieguldījumiem energoefektivitātē pašvaldībās ir daudz biežāk sastopams Polijā, Igaunijā un Latvijā. Ziemeļvalstīm šāds finansējums ir retāks; ja tāds ir pieejams, tas koncentrējas uz ieguldījumu plānošanu. Paredzams, ka visu Baltijas jūras reģiona valstu pašvaldībām būs mazāk iespēju iegūt dotācijas investīcijām gaidāmajā ES finansēšanas programmas periodā, tāpēc visām dalībvalstīm ir vēl svarīgāk atrast alternatīvus finansējuma avotus.

Privātā finansējuma avoti

Privātais finansējums sabiedriskajām organizācijām joprojām ir reti pieejams, un sabiedrisko pakalpojumu nozarei ir ļoti grūti pieteikties uz privilīģētu investīciju finansējumu no starptautiskiem privātiem finansēšanas avotiem. Šāds piedāvājums tirgū gandrīz nepastāv. Tomēr novatorisku privāto un publisko partnerības formu potenciāls attiecībā uz ieguldījumiem energoefektivitātē ir liels.

Budžeta struktūrvienības saskaras ar biežiem finansiāliem ierobežojumiem, pastāvīgu spiedienu uz pašvaldības iestādēm, liekot tām meklēt ietaupīšanas iespējas, neapšaubāmu vajadzību uzlabot energoefektivitāti un pietiekami kvalificēta un pieredzējuša tehniskā personāla trūkumu, kas ļautu efektīvi un produktīvi sagatavot un pēc tam īstenot energoieguldījumus. Viena no iespējām ir mēģināt finansēt ieguldījumus saskaņā ar publiskā un privātā sektora partnerību, piemēram, ar ESCO uzņēmumiem, izmantojot formulu, kas ļautu finansēt konkrētu modernizāciju no turpmākā enerģijas izmaksu ietaupījuma.

Vadošo iestāžu finansēšanas iespējas

Sabiedriskās organizācijas var darboties kā vadošās iestādes attiecībā uz ES finansējumu un citu valsts finansējumu. Neatkarīgi no tā, vai programma ir paredzēta valsts vai privātajām organizācijām, var paredzēt finansēšanas iespējas energoefektivitātes ieguldījumiem. Atbalstu MVU ieguldījumiem energoefektīvos risinājumos var piešķirt saskaņā ar ES Komisijas regulām Nr. 651/2014 un 1407/2013, taču nepieciešams precīzāk definēt piemērotos pasākumu veidus. Šī iemesla dēļ mēs esam izstrādājuši attiecīgas vadlīnijas, kā arī MVU energoefektivitātes pamatprogrammas īstenošanu Zviedrijā.

Testēšanas rezultāti un ieteikumi

Projekta ietvaros mēs atbalstījām ēku pārvaldniekus, kuri pieteicās jauniem finanšu avotiem, kurus viņi nekad iepriekš nebija izmantojuši. Šis eksperiments bija veiksmīgs: acīmredzami viņiem bija nepieciešams atbalsts, aizpildot pieteikumus (un viņi to ļoti novērtēja). Mēs arī palīdzējām viņiem dalīties pieredzē ar citiem ēku pārvaldniekiem. Tā rezultātā bija vairākas jaunas investīcijas, kuras citādi netiktu īstenotas, jo pietrūka gan kapitāla, gan pieteikumu rakstīšanas prasmju.

No mūsu pieredzes skaidri izriet, ka mērķa grupai ir vajadzīgas gan apmācības par finansējuma avotiem, gan norādījumi, kā pieteikties finansējumam. Šajā nolūkā var palīdzēt semināri, kuru laikā ēku pārvaldnieki iepazīstina ar savu pieredzi un labāko praksi, kā arī apmainās ar idejām.

Apvienojumā ar citiem rīkiem

Ārējam finansējumam un subsīdijām ir liela nozīme ar energoefektivitāti saistītos projektos to salīdzinoši augsto izmaksu dēļ. Šis rīks paplašina zināšanas par dažādiem finansēšanas avotiem ES un valsts mērogā. Šis ir atbalsta rīks un to var izmantot kopā ar visiem pārējiem rīkiem. Dažos gadījumos ārējs finansējums palīdz turpināt energoefektivitātes projektus, piemēram, EPC, MSC, un dažreiz finansējuma saņemšanai ir nepieciešams izmantot EPC, MSC, ražojošā patēriņa u.c. modeļus.

Secinājumi

Izmantojot dažādas finanšu aprēķina metodes, rezultāti, lai izvēlētos visizdevīgāko risinājumu, būs atšķirīgi. Bez efektīvas apmācības ēku vadītājiem, energoauditoriem un citiem investoriem būs problēmas ar šo metožu izmantošanu, kas nozīmē nepietiekamu jaunu energoefektivitātes pasākumu īstenošanu.

Aprēķini ar neto pašreizējo vērtību un iekšējo atdeves likmi sniedz godīgākas atbildes par to, kādus ieguldījumus izvēlēties, nekā atmaksas laiks. Lai iegūtu pilnīgu un pareizu dažādu risinājumu salīdzinājumu, jālieto vairāk parametru, kas ir iekļauti Excel aprēķina rīkā.

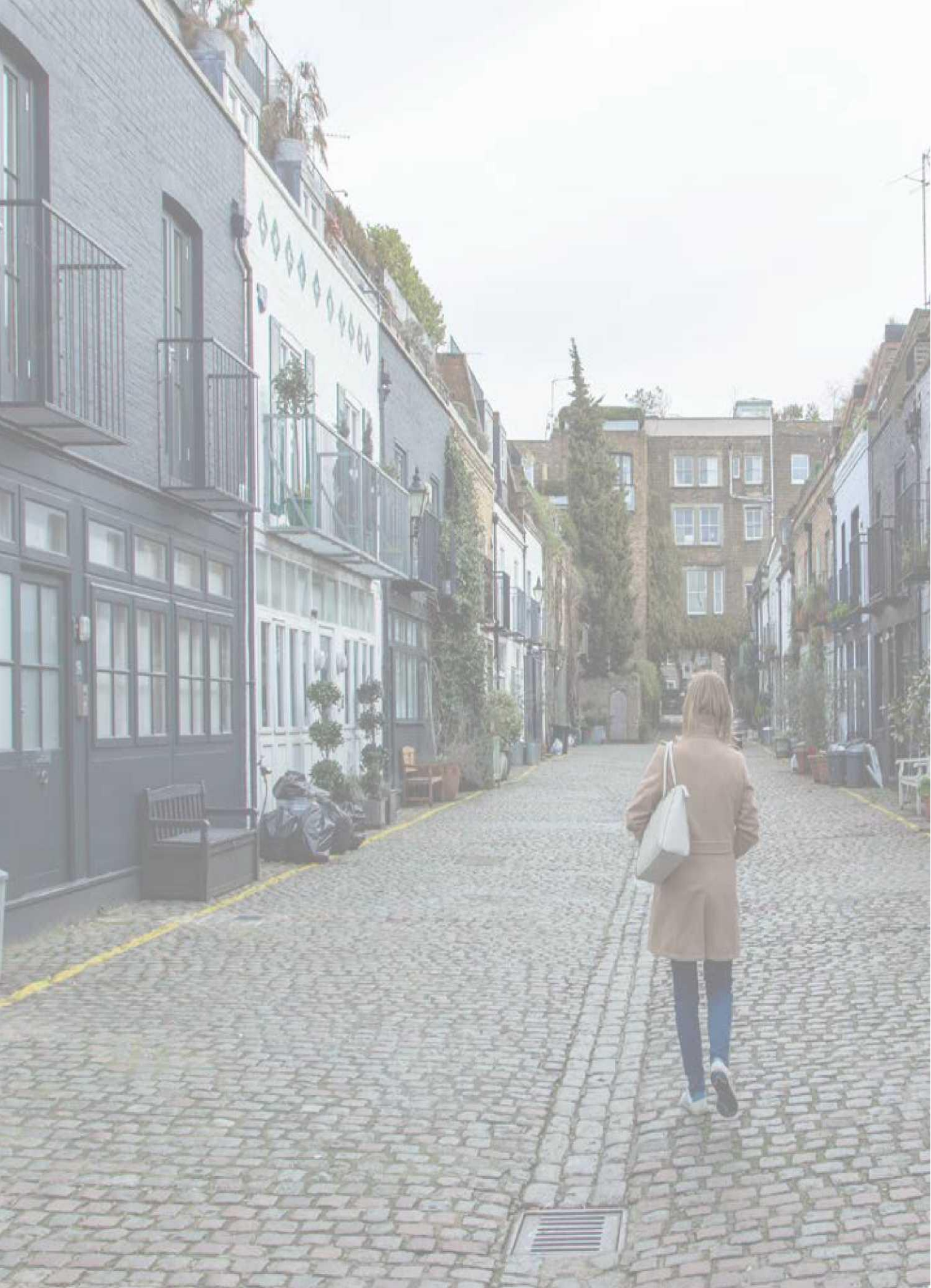
RĪKI

1. Finansēšanas iespējas
2. Finansēšanas iespējas Polijā (poļu valodā)
3. Finansēšanas iespējas Somijā (somu valodā)
4. Finansēšanas iespējas Zviedrijā (zviedru valodā)

MEKLĒJIET VISUS RĪKUS ŠEIT

www.effect4buildings.se/toolbox/funding

ByggDialog
Dalarna

GATE
21

 Riigi Kinnisvara

**STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
MAŁOPOLSKI**

VIDZEME
CELŠ VĒD AUŠUM

Innlandet
fylkeskommune

**LAPPEENRANNAN SEUDUN
Ympäristötoimi**

Tehnopol

**LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN**